

**MINISTER
ROLNICTWA I ROZWOJU WSI**

Warszawa, 23 sierpnia 2021 r.

Znak sprawy: DRR.po.053.11.2021

Telefon: 22 623 18 45

E-mail:

sekretariat.DRR@minrol.gov.pl

Pan

Wiktor Szmulewicz

Prezes Krajowej Rady Izb Rolniczych

Dotyczy: pism z dnia 27 lipca br., znak: KRIR/KK/649/21 oraz z dnia 18 sierpnia 2021 r., znak: KRIR/KK/745/21, dotyczących postulatów Izby Rolniczej Województwa Łódzkiego

Szanowny Panie Prezesie,

w odpowiedzi na przekazane postulaty Izby Rolniczej Województwa Łódzkiego dotyczące niskich cen skupu owoców miękkich, w szczególności wiśni, oraz wprowadzenia cen minimalnych na owoce, uprzejmie przedstawiam poniższe wyjaśnienia,

Na sytuację na rynku owoców ma wpływ wiele czynników. Są to m.in.: warunki agrometeorologiczne, skala i pracochłonność danej uprawy oraz sytuacja podaży-popytu w kraju i na świecie. Rosnące koszty siły roboczej czy środków do produkcji (np. paliwa) stanowią kluczowy czynnik kosztów produkcji. Istotne są również zachowania uczestników rynku m.in. podmiotów skupujących produkty, zakładów przetwórczych, odbiorców hurtowych. Sytuacji nie sprzyja rozdrobniona struktura na poziomie produkcji surowca, co w konsekwencji ogranicza możliwości prowadzenia skutecznych negocjacji handlowych.

Pomimo wyższych zbiorów niż w ubiegłym roku, ceny poszczególnych gatunków owoców nie wykazują jednoznacznego trendu spadkowego. O ponad 100% wzrosły ceny malin oraz porzeczek czarnych. Ceny truskawek i agrestu nie odbiegały znacząco od cen uzyskiwanych w latach o podobnie wysokiej skali produkcji tych owoców.

Z uwagi na fakt, że owoce miękkie, w tym wiśnie, w przeważającej części są wykorzystywane jako surowiec w przemyśle przetwórczym, sytuacja na tym rynku zależy od

sytuacji podażowo-popytowej na rynku przetworów w kraju, ale także w UE i na świecie. Wpływ sytuacji na rynku światowym na wysokość i zmiany cen w Polsce jest znaczący, bowiem ok. 70% mrożonych owoców i ok. 90% soków zagęszczonych wytwarzanych z owoców miękkich jest przedmiotem eksportu.

Tendencje zaobserwowane w ostatnich latach wskazują, że wzrost krajowej produkcji wiśni jest odwrotnie proporcjonalny do cen uzyskiwanych ze sprzedaży tego gatunku owoców (przy średniej powierzchni sadów wiśniowych na poziomie ok. 29,4 tys. ha i zbiorach 158,6 tys. ton w latach 2015-2019). Dla przykładu, w roku 2017, słabym pod względem zbiorów wiśni (71,6 tys. ton), ceny oferowane przez zakłady przetwórcze osiągnęły poziom 2,30 zł/kg za wiśnie do tłoczenia i 5,10 zł/kg za wiśnie do mrożenia. Natomiast w rekordowym 2018 r., kiedy zbiory wiśni wyniosły 200,6 tys. ton, ceny wyniosły odpowiednio: 0,89 zł/kg za wiśnie do tłoczenia i 1,49 zł/kg za wiśnie do mrożenia¹. Główny Urząd Statystyczny szacuje, że w bieżącym roku zbiory wiśni mogą wynieść 165 tys. ton, co oznacza blisko 5% wzrost w stosunku do roku ubiegłego.

Odnosząc się do kwestii ustalenia ceny minimalnej za produkty rolne należy podkreślić, że obowiązujące przepisy nie dopuszczają możliwości wprowadzenia rozwiązań systemowych lub prawnych mających na celu ustalania przez administrację rządową cen skupu produktów rolnych. W Ministerstwie podjęto próbę zdefiniowania ceny referencyjnej na produkty rolne, poniżej której zakup mógłby być potraktowany jako nieuczciwe wykorzystywanie przewagi kontraktowej. Opracowano projekt ustawy o zmianie ustawy o organizacji niektórych rynków rolnych oraz ustawy o przeciwdziałaniu nieuczciwemu wykorzystywaniu przewagi kontraktowej w obrocie produktami rolnymi i spożywczymi, który był przedmiotem notyfikacji do Komisji Europejskiej. W opinii szczegółowej z dnia 4 października 2019 r. Komisja Europejska podkreśliła, że zgodnie z art. 168 ust. 6 rozporządzenia 1308/2013 wszystkie elementy umów na dostawę produktów rolnych zawieranych przez producentów, odbiorców, przetwórców lub dystrybutorów, w tym elementy obejmujące cenę do zapłaty za dostawę, są swobodnie negocjowane między stronami. W związku z tym nie jest dopuszczalne ustalanie cen przez władze krajowe. W świetle negatywnej opinii Komisji Europejskiej podjęto decyzję o rezygnacji z dalszego procedowania projektu ustawy.

Szansą na poprawę sytuacji rynkowej dla producentów owoców, w tym owoców miękkich, borykających się z problemem niskich cen, jak również ze zbytem swoich produktów, jest

¹ dane Instytutu Ekonomiki Rolnictwa i Gospodarki Żywnościowej – PIB (IERiGŻ-PIB)

zrzeszanie się rolników w organizacje producentów oraz skracanie łańcucha dostaw poprzez rozwijanie rolniczej sprzedaży detalicznej i wspieranie rozwoju rynków lokalnych.

Zgodnie z założeniami wspólnej organizacji rynków produktów rolnych w sektorze owoców i warzyw, organizacje producentów powinny być podstawowym filarem funkcjonowania tego rynku. Podmioty te są odpowiedzialne za skuteczne równoważenie relacji popytowo-podażowych na rynkach poszczególnych owoców i warzyw.

Główną rolą organizacji producentów jest wzmocnienie pozycji rynkowej i stabilizacja dochodów producentów będących ich członkami poprzez planowanie i dostosowywanie produkcji do popytu, koncentrację podaży i poprawę wprowadzania produktów do obrotu, a także optymalizację kosztów produkcji, oferowanie pomocy technicznej oraz poprzez zapobieganie kryzysom i zarządzanie sytuacjami kryzysowymi. Organizacje producentów owoców warzyw odpowiednio koncentrując podaż, stają się partnerami mającymi realny wpływ na ceny surowca w relacjach m.in. z reprezentującymi duży popyt zakładami przetwórczymi i z sieciami sklepów detalicznych, a także mogą negocjować ceny środków do produkcji z ich dostawcami. Co do zasady, organizacje producentów są zobowiązane do zagospodarowania całości produkcji dostarczonej przez swoich członków. Dzięki koncentracji podaży owoców i warzyw oraz ujednoczeniu ich jakości, organizacje producentów wzmacniają zbiorową siłę przetargową rolników. Z punktu widzenia producentów udział w organizacji producentów oznacza stabilizację zbytu ich produktów i zwiększenie opłacalności produkcji.

Producenci owoców i warzyw zrzeszeni w organizacjach producentów mogą otrzymywać wsparcie finansowe poprzez programy operacyjne organizacji producentów, których są członkami. Organizacje producentów realizujące programy operacyjne są bowiem uprawnione do otrzymania pomocy finansowej w wysokości 4,1% wartości produkcji sprzedanej przez daną organizację producentów. Pułap ten może zostać zwiększony do 4,6%, jeśli organizacja realizuje środki zarządzania kryzysowego. Do finansowania programu operacyjnego organizacja producentów zakłada fundusz operacyjny, który jest finansowany ze składek członków organizacji lub samej organizacji oraz z pomocy unijnej ograniczonej do 50% funduszu operacyjnego.

Działania możliwe do wdrożenia w ramach programów operacyjnych są zawarte w opracowanej przez MRiRW „Strategii krajowej dla zrównoważonych programów operacyjnych organizacji producentów owoców i warzyw oraz zrzeszeń organizacji

producentów owoców i warzyw w Polsce na lata 2018-2022” (Dz. Urz. MRiRW z 2017 r., poz. 70).

Organizacje producentów owoców i warzyw mają również możliwość zastosowania działań z zakresu zarządzania kryzysowego oraz zapobiegania kryzysom, obejmujących m.in. wycofanie produkcji z rynku, korzystając jednocześnie ze wsparcia finansowego na ich realizację. W odniesieniu do każdego produktu wycofanie z rynku nie może przekraczać 5% ilości tego produktu sprzedanej przez daną organizację producentów. Działania te mogą polegać m.in. na przeprowadzaniu operacji skutkujących ograniczeniem podaży produktów, których rynek znalazł się w sytuacji kryzysowej lub jest zagrożony taką sytuacją.

Producenci owoców i warzyw zrzeszeni w organizacjach producentów posiadają zatem narzędzia pozwalające na ograniczenie niekorzystnego wpływu sytuacji kryzysowych na ich sytuację ekonomiczną.

Ponadto konieczny jest rozwój trwałych dobrowolnych powiązań producentów rolnych z przetwórcami i handlowcami uwzględniających interesy obu stron w formie umów kontraktacji. Jest to najkorzystniejszy sposób zapewnienia rolnikom zbytu oraz odpowiednich cen sprzedaży, daje możliwość stabilizacji w dłuższym okresie warunków produkcji.

Rolnicy, producenci owoców miękkich, podejmujący lub wykonujący działalność w ramach Rolniczego Handlu Detalicznego (RHD) mogą korzystać z dofinansowania w ramach PROW 2014-2020, Poddziałanie 4.2 „Wsparcie inwestycji w przetwarzanie produktów rolnych, obrót nimi i ich rozwój”. W ramach RHD rolnik może sprzedawać swoją żywność również bezpośrednio do sklepów, stołówek, restauracji i podobnych placówek zlokalizowanych na terenie ograniczonym (tj. województwo lub obszar powiatów lub miast stanowiących siedzibę wojewody lub sejmiku województwa, sąsiadującego z tym województwem). Wsparciem objęte są produkty przetwarzane i jednocześnie zbywane przez rolnika m.in. przetwory z owoców i warzyw, np. soki, dżemy. Wsparcie ma formę refundacji poniesionych przez rolnika kosztów inwestycji w wysokości 50% kosztów kwalifikowalnych. Wysokość wsparcia wynosi do 100 tys. zł. W przypadku rolników rozpoczynających działalność gospodarczą w zakresie przetwarzania i sprzedaży przetworzonych produktów rolnych (tzw. małe przetwórstwo) wysokość wsparcia wynosi do 500 tys. zł. Najbliższy nabór wniosków o przyznanie pomocy planowany jest na listopad/grudzień 2021 r. Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi przekazało do Komisji Europejskiej wnioski o zmianę PROW 2014-2020 w zakresie wsparcia w ramach tzw. małego przetwórstwa (podniesienie kwoty

refundacji w ramach RHD do 200 tys. zł oraz wprowadzenie możliwości zakupu specjalistycznych środków transportu).

Mając na względzie słabą pozycję przetargową producenta rolnego, podejmujemy działania mające na celu wzmocnienie producenta w łańcuchu żywnościowym. Ustawą z dnia 11 marca 2004 r. o organizacji niektórych rynków rolnych (Dz.U. z 2018 r. poz. 945 z późn. zm.) został wprowadzony obowiązek zawierania umów na dostarczanie produktów rolnych, w tym wiśni, pomiędzy producentem produktów rolnych, a pierwszym nabywcą. Zgodnie z art. 168 ust. 4 rozporządzenia 1308/2013 umowa musi być zawarta przed dostawą. Brak zawarcia takiej umowy lub umowa niezawierająca wszystkich wymaganych rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1308/2013 elementów (np. określenie ceny), skutkuje nałożeniem kary na nabywcę, w zależności od wagi, od 1 do 10% zapłaty za te produkty. Ponadto, od 2017 roku obowiązują przepisy ustawy z dnia 15 grudnia 2016 r o przeciwdziałaniu nieuczciwemu wykorzystywaniu przewagi kontraktowej w obrocie produktami rolnymi i spożywczymi (Dz. U. z 2020 r. poz. 1213). Gwarantują one anonimowość producentom rolnym/dostawcom żywności w postępowaniach prowadzonych przez Urząd Ochrony Konkurencji i Konsumentów w sprawie nieuczciwych praktyk stosownych przez nabywców oraz określają kary finansowe.

Z poważaniem

wz. Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi
Szymon Giżyński
Sekretarz Stanu
/podpisano elektronicznie/

Potwierdzam zgodność kopii wydruku z dokumentem elektronicznym:

Identyfikator dokumentu	2037979.6309311.4082780
Nazwa dokumentu	odpowiedź na pismo KRIR ws. owoców miękkich.pdf
Tytuł dokumentu	odpowiedź na pismo KRIR ws. owoców miękkich
Sygnatura dokumentu	DRR.po.053.11.2021
Data dokumentu	2021-08-23
Skrót dokumentu	DF167FF328FE2D7166FEE14AD8DB9D5A05BB3661
Wersja dokumentu	1.11
Data podpisu	2021-08-23 17:06:45
Podpisane przez	Szymon Giżyński; MRiRW Sekretarz Stanu
Rodzaj certyfikatu	Certyfikat kwalifikowany podpisu elektronicznego karta

EZD 3.104.37.37.7626

Data wydruku: 2021-08-24

Autor wydruku: Wróblewska Marta (Starszy Specjalista)